

Izvještaj o realizaciji preporuka revizije učinka na temu „Pravovremenost postupaka javnih nabavki u institucijama Bosne i Hercegovine“

1. Agencija za javne nabavke je u toku 2017. godine nadogradila¹ Portal javnih nabavki na način da svi ugovorni organi mogu objavljivati planove nabavki na Portalu. Na taj način ovi dokumenti će biti lakše dostupni i jednostavniji za praćenje. Ugovorni organi su shodno odredbama Zakona o javnim nabavkama obavezni objaviti plan nabavki i realizaciju ugovora na svojim web stranicama, a objava na Portalu je dobrovoljna. Agencija u ovom periodu daje preporuku da se planovi objavljuju i na web stranici ugovornog organa (jer je zakonska obaveza) i na Portalu javnih nabavki.

Realizacija ugovora se objavljuje na web stranici ugovornog organa, a u planu je daljnja nadogradnja Portala, gdje će se forma realizacije ugovora popunjavati na Portalu, te na taj način biti javno dostupna, a što će bitno utjecati na transparentnost podataka iz ove oblasti.

U toku su aktivnosti na izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama, u skladu sa Strategijom², te izmjene vezano za plan nabavke i realizaciju ugovora će ići u pravcu da se obavezno objavljuju na Portalu javnih nabavki, kao i da se nabavke male vrijednosti (izuzev direktnog sporazuma vrijednosti do 6.000,00KM na godišnjem nivou) unose u plan nabavki.

2. Izrada plana javnih nabavki je zakonska obaveza, gdje je članom 17. Zakona definisano je da ugovorni organ može započeti postupak javne nabavke ako je nabavka predviđena u planu nabavki ili kada ugovorni organ donese posebnu odluku o pokretanju postupka javne nabavke. Nadalje, stavom (2) istog člana je utvrđeno da ugovorni organ mora objaviti plan nabavki čija vrijednost je veća od vrijednosti utvrđenih u članu 14. stav (1) ovog zakona na svojoj web stranici, i to najkasnije u roku od 60 dana od dana usvajanja budžeta odnosno finansijskog plana.

Zakon o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2018. godinu objavljen u „Službenom glasniku BiH“ broj 8/18 dana 2.2.2018.godine, koji je stupio na snagu narednog dana od objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“, te su ugovorni organi bili obavezni objaviti plan nabavki u roku od 60 dana, tj. 04.04.2018. godine, a tek nakon toga pokrenuti postupke javnih nabavki.

U skladu sa navedenim, Agencija je izvršila praćenje 73 institucije BiH. Od 73 institucije BiH koje su bile pregled praćenja, dopis je poslan prema 36 institucija za očitovanje zašto nisu objavile plan nabavki na svojoj web stranici prema članu 17. Zakona.

Većina institucija nije imala obavezu objave plana nabavki prema članu 17. Zakona jer prema navodima ne provode nabavke čija je vrijednost veća od vrijednosti utvrđene u članu 14. stav (1) Zakona. Drugi dio institucija je postupio i objavio plan nabavke u skladu sa članom 17. Zakona. Ured za razmatranje žalbi BiH se oglušio na dopis Agencije, i nakon ponovnog pregleda web stranice nisu postupili po dopisu.

¹ Nadogradnja Portala finansirana od GIZ-a

² Strategija razvoja sistema javnih nabavki u Bosni i Hercegovini za period 2016-2020. godina

3. Agencija je izvršila praćenje osnovnih elementa ugovora i izmjene ugovora prema Uputstvu o objavi osnovnih elemenata ugovora i izmjene ugovora („Službeni glasnik BiH“ broj: 56/15).

Na osnovu člana 75. stav (1) Zakona, Agencija je donijela Uputstvo o uslovima i načinu objavljivanja obavještenja i dostavljanja izvještaja u postupcima javnih nabavki u Informacionom sistemu “E-nabavke” (“Službeni glasnik BiH”, broj 90/14), gdje su način i rokovi za dostavljanje izvještaja regulisani članom 9. navedenog Uputstva.

Nakon što ugovorni organ dostavi izvještaj o provedenom postupku/postupcima javne nabavke, ugovorni organ je dužan na svojoj internetskoj stranici, ako je ima, objaviti osnovne elemente ugovora za sve postupke javne nabavke, kao i sve izmjene ugovora do kojih dođe tijekom realizacije ugovora.

Na ovaj način je princip transparentnosti integrisan i u fazu realizacije ugovora. Objava osnovnih elemenata obavezna je i u slučaju zaključenja okvirnog sporazuma. Objava se vrši na obrascu koji je sastavni dio Uputstva.

Obrazac se objavljuje i u slučaju ugovora u oblasti obrane i sigurnosti. U slučaju ugovora za usluge iz Aneksa II Dio B i ugovora koja su dodijelila diplomatsko-konzularna predstavništva i misije Bosne i Hercegovine, objavljuje se pomenuti obrazac.

Podaci iz obrasca za svaki pojedinačni ugovor se ažuriraju najmanje svaka tri mjeseca i moraju biti dostupni na inernetskoj stranici ugovornog organa najmanje tri godine od datuma potpune realizacije ugovora/okvirnog sporazuma. Pomenuta obaveza objave obrasca se ne primjenjuje za ugovore dodijeljene po osnovu izuzeća od primjene Zakona iz člana 10. i za izuzeća za sektorske ugovorne organe iz člana 86. Zakona.

U skladu sa članom 3. stavom (1) tačkama h) i k) Pravilnika i u skladu sa članom 8. stavom (2) Pravilnika, Agencija je od devet (9) institucija BIH tražila da dostave slijedeće informacije vezane za zaključene ugovore u 2017.godini.

- a) Da li pratite realizaciju ugovora od zaključenja ugovora do njegove potpune realizacije?
- b) U kojem roku pokrećete postupak za ugovore kada je važeći ugovor za isti predmet nabavke još na snazi ?
- c) Da li je dolazilo do značajnih izmjena temeljnih ugovora i iz kojih razloga?
- d) Da li je dolazilo do raskida ugovora i zbog kojih razloga?

Institucije BIH su odgovorile na dopis Agencije. Sadržaj odgovora na postavljena pitanja je slijedeći:

- a) Da li pratite realizaciju ugovora od zaključenja ugovora do njegove potpune realizacije?
 - *Da*
 - *Nadležna organizaciona jedinica prati realizaciju ugovora kroz analitičke kartice*
 - *Finansijska kontrola*
 - *Pravilnik o planiranju, organiziranju i izvršavanju logističkih potreba u kojem se jasno preciziraju uslovi ko izvršava, obavezu objavljivanja stepena realizacije ugovora na web stranici*
 - *Osoba koja je zadužena prema sistematizaciji prati realizaciju ugovora*

b) U kojem roku pokrećete postupak za ugovore kada je važeći ugovor za isti predmet nabavke još na snazi ?

- *U roku od 2 mjeseca ranije radi predaje nacrtu ugovora na Pravobranilaštvo.*
- *Otvoreni postupak 2 mjeseca, konkurentski zahtjeva za dostavu ponuda 1 mjesec*
- *Otvoreni postupak 4 mjeseca, konkurentki zahtjev za dostavu ponuda 3 mjeseca*
- *Direktni sporazum 15*
- *Konkurentski zahtjev 30 do 45 dana*
- *Postupci se pokreću 4 do 6 mjeseci prije*
- *Sve postupka 2 mjeseca*
- *Istu nisu definisali u kojem roku*
- *Zavisno postupak javne nabavke je koji je u pitanju*

c) Da li je dolazilo do značajnih izmjena temeljnih ugovora i iz kojih razloga?

Sve institucije su odgovorile da nisu u 2017. godini imale značajnih izmjena temeljnog ugovora.

d) Da li je dolazilo do raskida ugovora i zbog kojih razloga?

- *Neispunjenje ugovorenih obaveza, u 2017.godini smo naplatili 50 000 KM bankovnih garancija*
- *Cijena je znatno porasla, ugovor raskinut*
- *Uspjeli smo probleme sanirati jer prijetimo garancijom za izvršenje ugovora, ponuđač odmah ispravi svoje greške i otkloni nedostatke na koje ugovorni organ ima primjedbe.*

Prema odgovorima institucija BiH kojima je Agencija uputila dopis vezan za praćenje osnovnih elemenata ugovora i izmjene ugovora, može se zaključiti da su institucije BiH usvojile primjedbe revizije i iste počele primjenjivati.

Zaključak

Planiranje kao osnova svih budućih procesa javnih nabavki je najznačajnija faza, koja u Bosni i Hercegovini je još uvijek nedovoljno ustrojena. Svi interni procesi unutar ugovornih organa nisu opisani na način da se definišu koraci koji prethode planiranju (napr. definisanje potreba, prethodno ispitivanje tržišta, definisanje odgovornih lica/službi unutar ugovornog organa za pripremu tehničkih specifikacija i sl.), koji se direktno odražavaju na pravovremenost pokretanja postupaka javnih nabavki.

Slijedeća bitna pretpostavka blagovremenog pokretanja postupaka javnih nabavki je blagovremeno usvanje budžeta, odnosno finansijskih planova. Naime, postupke nabavke koje su obavezni prikazati u planu nabavke, prosječna duljina trajanja postupka je 60-tak dana (u slučaju da je bila izjavljena žalba), odnosno prilikom pokretanja postupka nabavke, mora se voditi računa o vremenskoj dinamici, računajući i na mogućnosti izjavljivanja žalbe.

Praćenje realizacije ugovora i izmjena bitnih elemenata ugovora koji se realizira je pomoć ugovornim organima, ali isto tako i cjelokupnom sistemu praćenja i internih kontrola u ugovornom organu. Iz realizacije ugovora koje ugovorni organ objavljuje na svojoj web

stranici moći će se pratiti razlika između planiranog i realiziranog, a iz tih pokazatelja, uočiti će se kritične tačke u postupku nabavke/ postupcima nabavke ugovornog organa, kao i slabosti koje će zahtijevati intervenciju u zakonodavnom dijelu, bilo kroz izmjene podzakonskih akata, ili kroz izmjena zakona.

Imajući u vidu naprijed navedeno, predlažemo da Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donese slijedeće zaključke:

- 1) Usvaja se izvještaj o realizaciji preporuka revizije učinka na temu „Pravovremenost postupaka javnih nabavki u institucijama Bosne i Hercegovine“;
- 2) Zadužuje se Agencija za javne nabavke da u godišnjem izvještaju o praćenju postupaka javne nabavke prezentira podatke o planiranim i realiziranim nabavkama institucija Bosne i Hercegovine za 2018. godinu.